

DET NYE KOMMUNEHOSPITAL BYINTEGRERET CAMPUS

DOMMERBETÆNKNING
PARALLELOPDRAG
12. januar 2017

FEAS
FORSKNINGSFONDENS
EJENDOMSSKAB A/S

1 INDLEDNING	3
1.1 Forord	3
1.2 Teams.....	6
1.3 Dommerpanel og følgegruppe	6
1.4 Bedømmelseskriterier	7
2 FORSLAGENE SOM HELHED	8
2.1 Generelle bemærkninger til forslagene	8
3 FORSLAG FRA TEAM AART	12
3.1 Forslagets kerneelementer	12
3.2 Dommerkomiteens vurdering	16
4 FORSLAG FRA TEAM C.F. MØLLER	20
4.1 Forslagets kerneelementer	20
4.2 Dommerpanelets vurdering	24
5 FORSLAG FRA TEAM COBE	26
5.1 Forslagets kerneelementer	26
5.2 Dommerpanelets vurdering	30
6 KONKLUSION.....	32
6.1 Dommerpanelets samlede vurdering.....	32
7 FAKTA.....	32

INDLEDNING 1

1.1 Forord

Hvordan udvikles det tidligere Kommunehospital i Aarhus til en byintegreret campus, som forener universitet, boliger, byliv og erhverv på helt nye måder og bindes sammen med den omkringliggende by?

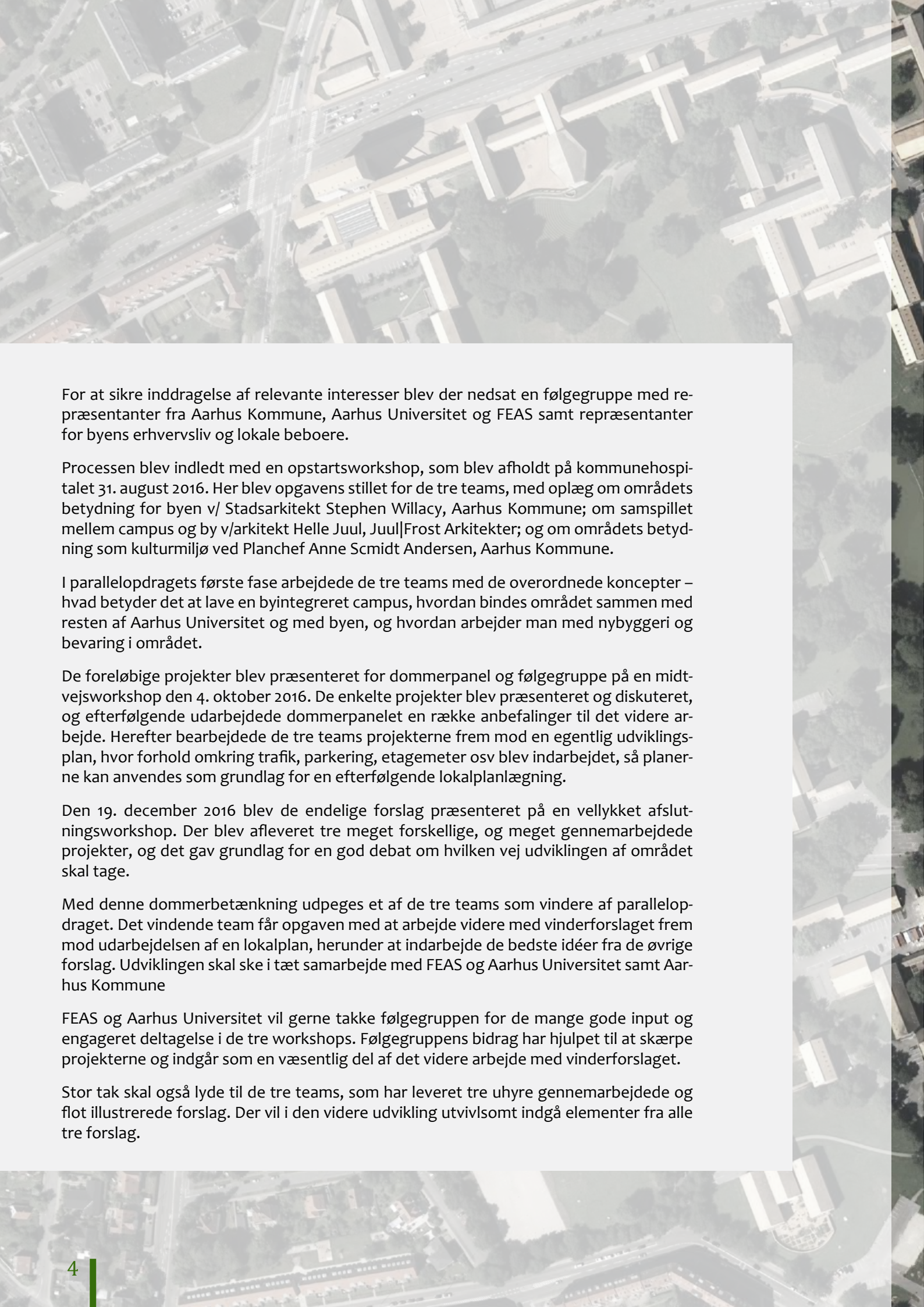
Forskningsfondens Ejendomsselskab (FEAS) købte den 5. januar 2016 området af Region Midtjylland til overtagelse pr. 1. maj 2019. FEAS ønsker at udvikle området i samarbejde med Aarhus Universitet.

Visionen er, at området udvikles til en byintegreret campus, hvor kombinationen af fakulteter, erhverv, boliger, butikker og offentlige formål skaber et levende og attraktivt byområde.

Området skal samtidig udvikles som en integreret del af Aarhus og det samlede campusområde. Det betyder, at der skal tænkes i gode forbindelser til Universitetsparken, Midtbyen, Øgadekvarteret og Trøjborg.

Som forudsætning for udviklingen af Kommunehospitalet, skal der foreligge en vedtaget, byggetsgivende lokalplan med udgangen af 2017.

For at skabe grundlaget for denne lokalplan har FEAS i perioden august til december 2016 gennemført et inviteret parallelopdrag, hvor tre tegnestuer har arbejdet med at udarbejde en udviklingsplan for området. Formålet med parallelopdraget var at beskrive, hvordan visionen kan realiseres inden for rammerne af det særlige miljø, som Kommunehospitalet udgør, og at udforme en udviklingsplan, som kan danne rammen for en lokalplan for området.

For at sikre inddragelse af relevante interesser blev der nedsat en følgegruppe med repræsentanter fra Aarhus Kommune, Aarhus Universitet og FEAS samt repræsentanter for byens erhvervsliv og lokale beboere.

Processen blev indledt med en opstartsworkshop, som blev afholdt på kommunehospitalet 31. august 2016. Her blev opgavens stillet for de tre teams, med oplæg om områdets betydning for byen v/ Stadsarkitekt Stephen Willacy, Aarhus Kommune; om samspillet mellem campus og by v/arkitekt Helle Juul, Juul|Frost Arkitekter; og om områdets betydning som kulturmiljø ved Planchef Anne Schmidt Andersen, Aarhus Kommune.

I parallelopdragets første fase arbejdede de tre teams med de overordnede koncepter – hvad betyder det at lave en byintegreret campus, hvordan bindes området sammen med resten af Aarhus Universitet og med byen, og hvordan arbejder man med nybyggeri og bevaring i området.

De foreløbige projekter blev præsenteret for dommerpanel og følgegruppe på en midtvejsworkshop den 4. oktober 2016. De enkelte projekter blev præsenteret og diskuteret, og efterfølgende udarbejdede dommerpanelet en række anbefalinger til det videre arbejde. Herefter bearbejdede de tre teams projekterne frem mod en egentlig udviklingsplan, hvor forhold omkring trafik, parkering, etagemeter osv blev indarbejdet, så planerne kan anvendes som grundlag for en efterfølgende lokalplanlægning.

Den 19. december 2016 blev de endelige forslag præsenteret på en vellykket afslutningsworkshop. Der blev afleveret tre meget forskellige, og meget gennearbejdede projekter, og det gav grundlag for en god debat om hvilken vej udviklingen af området skal tage.

Med denne dommerbetænkning udpeges et af de tre teams som vindere af parallelopdraget. Det vindende team får opgaven med at arbejde videre med vinderforslaget frem mod udarbejdelsen af en lokalplan, herunder at indarbejde de bedste idéer fra de øvrige forslag. Udviklingen skal ske i tæt samarbejde med FEAS og Aarhus Universitet samt Aarhus Kommune

FEAS og Aarhus Universitet vil gerne takke følgegruppen for de mange gode input og engageret deltagelse i de tre workshops. Følgegruppens bidrag har hjulpet til at skærpe projekterne og indgår som en væsentlig del af det videre arbejde med vinderforslaget.

Stor tak skal også lyde til de tre teams, som har leveret tre uhyre gennearbejdede og flot illustrerede forslag. Der vil i den videre udvikling utvivlsomt indgå elementer fra alle tre forslag.

Trøjborgvej

Nørrebrogade

Peter Sabroes Gade

Nørre Boulevard

1.2 Teams

De deltagende teams er:

Team **C. F. Møller Arkitekter**
MOE
ELGAARD Architecture

Team **COBE**
Center for Bygningsbevaring
Via trafik

Team **AART architects**
Møller og Grønborg A/S
Trafikplan
E+N Arkitekter

1.3 Dommerpanel og følgegruppe

DOMMERPANEL

Dommerpanelet varetager bedømmelsen af de præsenterede forslag, og omfatter følgende:

- » Jørgen Lang, Direktør, FEAS
- » Carsten Rasmussen, Udviklingsdirektør, Freja Ejendomme
- » Arnold Boon, Universitetsdirektør, Aarhus Universitet
- » Charlotte Lyngholm, Chef for bygninger, Aarhus Universitet
- » Tom Nielsen, Arkitektskolen Aarhus, fagdommer
- » Jonas Sangberg, Sangberg Architects, fagdommer

FØLGEGRUPPE

Følgegruppen deltog under præsentationen af forslagene og efterfølgende debat med parallelopdragets deltagere. Følgegruppen består af:

- » Kristian Würtz, Rådmand for Teknik og Miljø, Aarhus Kommune
- » Jesper Medholdt Pedersen, Ejendomschef, FEAS
- » Berit Kornbæk Boisen, Aarhus Universitet
- » Simone Helle Christensen, Aarhus Universitet
- » Jakob Wadsager, formand for Kollegianerrådet
- » Stephen Willacy, Stadsarkitekt, Aarhus Kommune
- » Anne Schmidt Andersen, Aarhus Kommune
- » Randi Nørgaard, Aarhus Kommune
- » Lars Mattson, Business Aarhus
- » Peter Rasmussen, Business Aarhus
- » Arne Vesterdal, Erhverv Aarhus
- » Thomas Kruse, Fællesråd for Latinerkvarteret, Øgaderne og Nørre Stenbro
- » Hans Bjerregård, Fællesråd for Latinerkvarteret, Øgaderne og Nørre Stenbro
- » Helle Juul, Juul | Frost Arkitekter

1.4 Bedømmelseskriterier

Alle forslag bedømmes i forhold til følgende ligevægtede bedømmelseskriterier:

- » Forslagets byplanmæssige disponering og funktionelle løsninger i henhold til programmets krav og ønsker.
- » Forslagets bebyggelsesmæssige disponering, herunder valg i forhold til bevaring eller nedrivning af bebyggelse samt forslag til ny bebyggelse.
- » Forslagets arkitektoniske løsninger.
- » Behandlingen af områdets udearealer.
- » Forslagets trafikale og parkeringsmæssige løsninger.
- » Realismen i forslaget.
- » Forslagets løsninger for en byintegreret campus.

2 FORSLAGENE SOM HELHED

2.1 Generelle bemærkninger til forslagene

Dommerpanelet vurderer, at alle de tre forslag lever op til parallelopdragets betingelser.

De tre forslag fremstår alle gennemarbejdede og med en høj detaljeringsgrad. Forslagene har en række fællestræk, men rummer samtidig bud på helt forskellige måder at gå til for eksempel bearbejdningen af byrum og koncepter for nybyggeri. De tre forslag har således udgjort et særdeles godt grundlag for at vurdere og træffe beslutning om, hvordan området skal udvikles.

Alle forslag skaber gode forbindelser til den omkringliggende by og arbejder bevidst med en stærk forbindelse til Universitetsparken. Dette er udtrykt gennem et arbejde med at gøre tunnelpassagerne under Nørrebrogade til et inviterende og trygt, rumligt forløb. Dog er der forskel på, hvor meget og hvorledes, der er arbejdet med at synliggøre forbindelserne uden for området.

Alle forslag arbejder med en fredeliggørelse af den indre forbindelsesvej, dels gennem en reduktion af overfladeparkering, dels ved enten at ensrette trafikken eller skabe forskellige former for trafikdæmpning, så forbindelsen primært målrettes bløde trafikanter. Parkering løses på forskellig vis i parkeringskældre, og alle forslag lever op til programets krav om parkering. Dommerpanelet finder umiddelbart, at forslaget fra team AART, hvor gaden fastholdes som et lige forløb med dobbeltrettet trafik, men med begrænsede parkeringsmuligheder og en bearbejdning af belægningen, der vil virke fartdæmpende, fremstår som den mest bymæssige og velfungerende løsning. Det er dog ønsket at gennemgående trafik søges begrænset i området.

Det grønne er bearbejdet meget forskelligt i de tre forslag. Team AART arbejder med at

TEAM AART

TEAM C.F. Møller

TEAM COBE

trække Universitetsparken hen over Nørrebrogade, så oplevelsen af at færdes på Nørrebrogade bliver en oplevelse af at køre gennem Universitetsparken. Team Cobe ser hele kommunehospitalets område som integreret i en grøn struktur med stiforbindelser, der går på tværs af det nye samlede universitetsområde og arbejder med en tredeling af området med en "byskov" mod nord, en grønnere "skråning" i midten og "campus dalen" mod syd, hvor der er plads til en mere vild bynatur.

Alle tre forslag arbejder på forskellig vis med byrum og bygningsvoluminer, som vurderes at kunne skabe rammer om et levende byliv og en byintegreret campus, herunder differentiering mellem offentlige byrum og mere semiprivate eller afsondrede rum, der giver rum til studerende. Team Cobes forslag arbejder desuden med overdækkede offentlige rum, så der er mulighed for byliv året rundt. Team AART foreslår at etablere "C.F. Møllers Plads" som et stort centralt byrum, hvor den eksisterende bygning 4A åbnes op i stueetagen, så byrummet kan flyde igennem bygningen.

Alle tre teams leverer solide analyser af de kvaliteter, der ligger i de historiske bygninger, og argumenterer for bevaring af en stor del af den oprindelige bebyggelse – særligt den del af bebyggelsen, som stammer fra tiden før 1960.

Til gengæld er tilgangen til, hvordan man håndterer denne arv i forbindelse med nybyggeri, vidt forskellig.

Netop bebyggelsesplanen og det foreslåede koncept for, hvordan der kan bygges nyt byggeri i området, er – sammen med de forskellige koncepter for det grønne – det element, der for alvor adskiller de tre forslag. Kernen er forskellige argumenter for, hvordan kvaliteterne i den eksisterende bebyggelse kombineret med ny bebyggelse skaber den stærkeste struktur.

Team AART argumenterer for, at grundstrukturen og arkitekturen i den oprindelige be-

byggelse er så stærk, at det samlede resultat bliver stærkest, hvis man respekterer og viderefører disse træk i størst muligt omfang: Kamstrukturen, formsproget med gavlhuse og sadeltag samt materialet; røde tegl, som går igen overalt i forslaget. Strategien sikrer en stærk identitet, men skaber også nogle udfordringer i forhold til fleksibiliteten og muligheden for at arbejde med differentierede volumener. Dette imødegås af forslagets idéer om at skabe lette sammenbygninger af enkelte af de eksisterende bygninger og muligheden for enkelte steder at bygge flere stokke sammen i én samlet bygningskrop. Begge muligheder skal dog, efter dommerpanelets vurdering, anvendes i behersket omfang for at fastholde tanken i det overordnede greb.

Team C.F. Møller argumenter i modsætning hertil for, at kernen i oplevelsen af området ligger i gavlene, og at gavlmotivet er så stærkt, at når blot gavlene bevares som genkendeligt element, kan der bygges meget forskelligartet mellem de oprindelige bygninger. Styrken i konceptet er, at det giver mulighed for at skabe mange forskellige rumligheder og en stor fleksibilitet i bebyggelsesplanen. Det er imidlertid dommerpanelets overordnede vurdering, at denne strategi ikke sikrer en tilstrækkeligt stærk arkitektonisk identitet i den færdige bebyggelse, når resultatet skal formes af forskellige arkitekter over en lang årrække.

Team COBE lægger sig i en tredje position, som de kalder "det røde kanvas". De anerkender værdien af det eksisterende, men laver en tolkning, hvor det primært er farven, sadeltagene og gavlmotivet, der bærer identiteten, mens bygningskroppene inden for disse regler kan bøjes, vinkles og drejes på forskellig vis. Det er dommerpanelets vurdering, at denne strategi ganske vist sikrer en stærk samlet identitet i området og en ret stor grad af fleksibilitet i planen, men at det i nogen grad sker på bekostning af kvaliteter i den eksisterende bebyggelse

3 FORSLAG FRA TEAM AART

AART architects, Møller og Grønborg A/S, Trafikplan, E+N Arkitekter

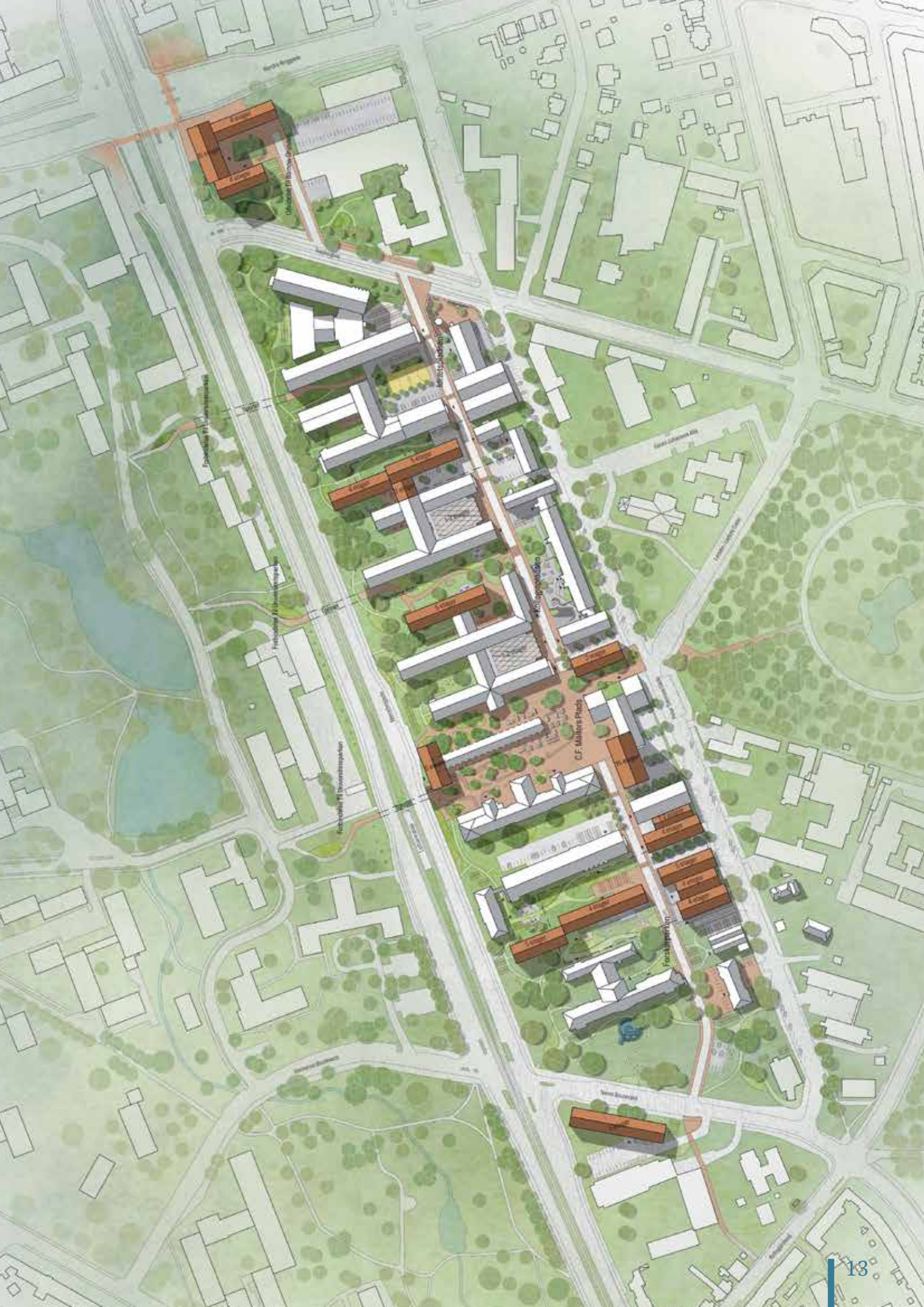
3.1 Forslagets kerneelementer

Forslaget er baseret på fire ”dogmer”: Forstærk det historiske potentiale, forbind med den omkringliggende by, giv mulighed for moderne livsformer og skab en robust planløsning.

Overordnet har forslaget en meget bevarende tilgang til den arkitektur og homogenitet, der findes i området i dag, og der arbejdes ud fra et ønske om, at udvikle stedet på stedets egne præmisser. Dette ved at skabe en strukturplan udformet af stramme stokbebyggelser med klare grænser mod områdets indre bygade. Ny bebyggelse følger den eksisterende stokbebyggelse i formsprog og proportioner, der kun brydes enkelte steder: Hvor en bygning drejes 90 grader for at markere et særligt sted eller forbindelse, eller hvor enkelte tilbygninger i let konstruktion skaber overdækkede gårdrum til moderne læringsrum. Ligeledes videreføres det røde tegl i den nye bebyggelse for at bevare og styrke områdets særlige stoflighed. Det sandsynliggøres gennem principplaner og snit hvordan de eksisterende bygninger kan ombygges og indrettes til universitetsformål.

Forslaget indeholder en strategi for nedrivning, hvor hovedparten af bebyggelsen opført efter 1950 nedrives, for at finde tilbage til bebyggelsens oprindelige struktur. Behandlingen af de ’sår’, der efterlades i forbindelse med nedrivningerne, er omfattende behandlet i et katalog med principper for ’healing’, hvor der både arbejdes med restaurering, tilbygning og ny arkitektur til fremhævnning af sårene.

Forslaget arbejder med at gøre den indre bygade og de tilstødende byrum til et centralt og visuelt element, der bidrager til stedets identitet, ved også at introducere den røde teglsten her. Belægningen varierer mellem røde teglstensfortove, fuldt belagte pladser og stier, der blot er kantede af en rød sten, hvormed der skabes en differentiering og hierarki i området.

Universitetets grønne parklandskab strækker sig på tværs af Nørrebrogade og ind mellem Kommunehospitalets bygninger - helt frem til bygaden - for visuelt at binde de to områder sammen. Derved opnås en oplevelse af at bevæge sig gennem en park, når man kører på Nørrebrogade.

Forslaget arbejder med at skabe en differentiering mellem byrummenes karakter fra krop til sind og indeholder flere store pladser, der skal fungere som samlingssteder, herunder den centrale, røde plads kaldet C. F. Møllers Plads. Byrummene omfatter udover den centrale plads en række mindre (men fortsat store) urbane rum, samt nogle mindre grønne lommer til mere private fordybelsesrum.

Langs bygaden, der ses som områdets rygrad, og omkring de større pladser i området, placeres udadvendte funktioner og skabes aktive facader, som skal give området en mere åben karakter. I programmeringen er erhverv og boliger derved ligeligt placeret omkring bygaden og det centrale torv.

Fakta:

Etagemeter under 6 etager 118.500 m²

Etagemeter over 6 etager 6.500 m²

Parkering i kælder 682

Parkering på terræn 151

Cykelparkering på terræn 1.940

Cykelparkering i kælder 1.900

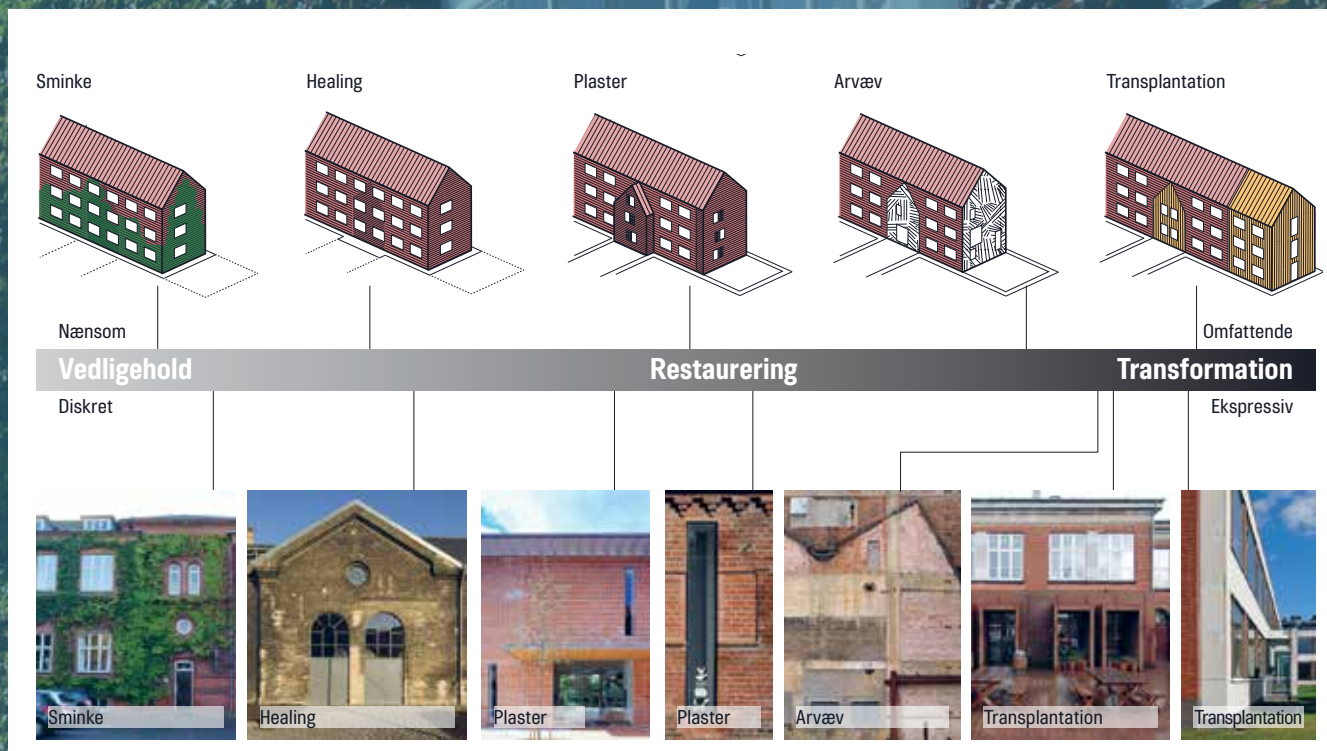
3.2 Dommerpanelets vurdering

Dommerpanelet finder generelt forslaget konceptuelt stærkt og gennemarbejdet.

Den overordnede strategi, hvor der med henvisning til steder som Skagen og Santorini arbejdes for at forstærke områdets historiske karakter gennem stramme arkitektonisk retningslinjer, finder dommerpanelet er et både modigt og meget effektivt træk.

Bebyggelsesstrukturmæssigt er konceptet meget klart med stokbebyggelser, der følger den eksisterende byggeretning diagonalt på Nørrebrogade, hvilket dommerpanelet finder, vil forstærke områdets identitet. Det vil også skabe en række velproportionerede og anvendelige rum imellem bygningerne, der vil etablere klare visuelle forbindelser på tværs af Nørrebrogade. Den indre bygade vil i dette forslag komme til at stå meget stærkt med adderingen af gavlmotiver ud mod gaden, hvilket yderligere forstærkes med introduktion af et rødt teglgulv på pladser og fortove langs bygaden. Strukturen giver dog samlet set mellem de tre forslag det laveste antal kvadratmeter, og der bør arbejdes videre med at undersøge hvor tæt og højt, der kan bygges med denne struktur, mens kvalitet i bygninger og uderum fortsat bevares. Det er dommerpanelets opfattelse at det er muligt at øge det samlede antal kvadratmeter uden at ændre på strukturen, fx gennem tilføjelse af ekstra etager på de nye bygninger.

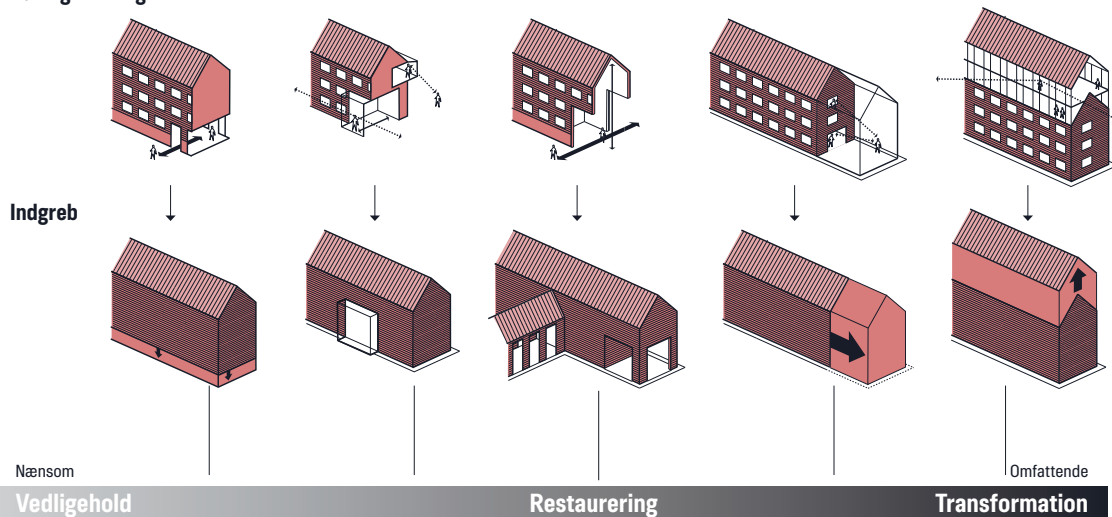

Dommerpanelet finder ligeledes, at bebyggelsesstrukturens introduktion af roterede bygninger, der markerer særlige steder, samt introduktion af enkelte lette bygninger er et godt træk. Antallet af de 'skæve' elementer virker veldisponeret og overbevisende, som variationer i den stramme struktur, uden at få overtaget. De anviste lette bygninger tilfører variation og lethed samtidig med at deres arkitektursprog med deres hvide synlige konstruktioner er i dialog med de eksisterende bygningers hvidmalede stålbalustrader og vinduesrammer. Princippet om at arbejde imellem længehusene virker rigtigt. Også her er det vigtigt at undersøge nærmere hvor og hvor meget, der kan bebygges med bygninger der ikke følger eksisterende bebyggelsesstruktur, så kraftforholdet i fremtiden bevares i den overordnede strukturs favør.

Forslagets nedrivningsstrategi er baseret på en klar vision om at finde tilbage til områdets kernestruktur. Dommerpanelet finder, at forslaget arbejde med 'healing' af de efterladte sår er en stor styrke i forslaget, og at det kan medvirke til at skabe spændende arkitektur og kulturformidling på stedet. Koncepterne for 'healingen' er klart beskrevet og danner en overbevisende og stærk palette af muligheder. Også sårhelingen vil kunne bidrage med nye lag og overraskelser i den ellers homogene bebyggelse.

Arkitektonisk arbejder forslaget med nogle meget konsekvente rammer for materialer og formgivning. Et af områdets store styrker i dag ligger netop i teglet og taghældningen, og dommerpanelet finder derfor forslaget tilgang en stor styrke, som også vil kunne reguleres og sikres i fremtiden.

Rumlig virkning

I forslaget peges på, at der kan placeres et højhus centralt i området ud mod det, der i forslaget kaldes C.F. Møllers Plads. Dommerpanelet finder, at selvom højhuset med denne placering danner en fin markør og grænse for pladsen, vil det med denne placering forventeligt skabe større skyggegener for naboer umiddelbart øst for Peter Sabroes Gade. Der bør derfor arbejdes videre med at reducere bygningens højde til et passende niveau, hvor både bygningens betydning som markør og de nærtliggende naboer tilgodeses.

Forslaget peger desuden på Lille Barnow grunden, der ligger uden for projektområdet, som en mulighed for at bygge et højhus, hvilket dommerpanelet finder er rigtigt set.

Der er i forslaget arbejdet med at placere udadvendte funktioner langs bygaden og den centrale, store plads. Konceptet for dette er velargumenteret og overbevisende i sin ambition for at skabe både liv og offentlige funktioner.

I forslaget er en klar strategi for områdets grønne og urbane rum og de funktioner, der knytter sig til dem. Dommerpanelet finder, at forslagets uderum generelt er veldisponerede. Særligt den centrale C.F. Møllers plads fremhæves for sin indretning og rumlige organisering med skiftende zoner (fodgængerstrøg, grøn zone og urban plads). Dog finder dommerpanelet, at strategien med at introducere meget aktive rum og eventuel idrætspark mod nord er mindre overbevisende og i høj grad vil være afhængig af programmeringen af universitetets brug af stedet, samt at der er behov for at arbejde videre med graden af offentlighed i de forskellige rum, så der sikres semiprivate rum til områdets studerende og i særdeleshed beboere.

Forslaget har en meget klar strategi for områdets grønne rum, hvor der arbejdes med at skabe en kobling til universitetsparken ved at trække et grønt parkstrøg med ind fra vest og helt frem til områdets bygninger eller bygaden. Dommerpanelet finder dette særdeles overbevisende og mener, at strategien ligeledes kan medvirke til at give Nørrebrogade

et visuelt løft. Det grundlæggende princip med at skabe en oplevelse hos trafikanterne på Nørrebrogade om at køre igennem Universitetet på vej til og fra bymidten vil kunne bidrage til at styrke oplevelsen af relationen mellem Universitet og by.

Forslaget fastholder en dobbeltrettet trafikforbindelse gennem bygaden og skaber adgang til nye p-kældre fra Peter Sabroes Gade, hvilket dommerpanelet finder er en udmærket trafikal løsning. På terræn er dertil en større andel p-pladser, som dommerpanelet gerne ser, at man forsøger at mindske for i højst mulig omfang at fredeliggøre arealerne på terræn.

I forslaget er arbejdet med at udnytte eksisterende kældre til cykelparkering. Dommerpanelet finder, at dette er en interessant løsning, men ser gerne, at der arbejdes yderligere med cykelparkeringen på terræn for at skabe attraktive parkeringsformer, der ikke skæmmer området.

Funktionsmæssigt er der i forslaget arbejdet med at blande især universitet og erhverv – primært i forbindelse med bygaden og større pladser og offentlig funktioner som eksempelvis ved Kedelhuset. Dommerpanelet er positivt over for denne blanding og finder programmeringen veldisponeret og klar i sit princip. Ligeledes arbejder forslaget med en faseopdeling, der sikrer, at der tidligt i processen udvikles omkring bygaden og større offentlige funktioner og forbindelser, for at skabe et attraktivt område med liv og tilbud for naboer.

Overordnet set finder dommerpanelet, at forslaget træffer et modigt valg, ved at lade stedets eksisterende identitet være det bærende element, og at forslaget indeholder en sympatisk og robust tilgang til udviklingsplanen.

4 FORSLAG FRA TEAM C.F. MØLLER

C. F. Møller Arkitekter, MOE, ELGAARD Architecture

4.1 Forslagets kerneelementer

Forslaget "UniverCITY Aarhus" formulerer en række urbane strategier under overskriften Outside in/Inside out. Outside in-strategierne er: Et gennemgående campusstrøg, som binder området sammen; tre "byrumsankre" i form af forskelligartede byrum (Kedeltorvet, Forskerpladsen og Campushaven) som binder området sammen med den omkringliggende by, adskilt af to bebyggelseszoner. Inside out-strategierne er: En styrkelse af den eksisterende struktur; Visuelle markører og aktive bykanter; og endelig etableringen af en række særlige funktioner – engagerende bygninger, som for eksempel et nyt museum i "Campushaven" mod syd, Kulturkedlen på Kedeltorvet mod nord, og Innovationshub, studenterhuset og Netværket på Forskerpladsen centralt i området.

Forslaget læser gavlne som det bærende element i den eksisterende bebyggelse, og etablerer på den baggrund en bebyggelseszone mellem de eksisterende bygninger, men trukket tilbage fra gavlne. Det giver en meget fleksibel og rummelig bebyggelsesplan. Den nye bebyggelse foreslås opført i et frit og moderne arkitektonisk udtryk, og flere steder med højere højde end de bevarede bygninger. Ideen er at det nye universitetsområde på kommunehospitallet skal kunne fungere som bygningstypologisk 'buffer' for de ting der pga. Universitetsparkens status ikke kan bygges der. Derfor finder forslagsstillerne det nødvendigt med en stor åbenhed i de rammer der gives rent planlægningsmæssigt. Der anvises dog et arkitektonisk udtryk – en form hvor forenklet klassisk arkitektur med slanke hvide søjler i glasfacaderne – som en generel æstetisk retningsgiver for den nye arkitektur. Der illustreres enkelte steder meget høje og store bygningsvoluminer. Fx et bolig eller forskertårn på den sydlige del af området, syd for Nørre Boulevard.

Forslagets bevaringsstrategi baserer sig på en læsning af områdets bebyggelse opdelt i fire byggeperioder, koblet med en vurdering af den arkitektoniske og funktionelle kvalitet. Som udgangspunkt foreslås al bebyggelse med arkitektonisk eller funktionel kvalitet bevaret.

Forslaget omdanner den indre forbindelsesgade til et grønt strøg, som fredeliggøres ved at gøre vejforløbet mere slynget, samtidig med at det centrale kig gennem gaden dog bevares. Stiforbindelser til Universitetsparken gennem de tunneller bearbejdes ved at sænke pladserne.

Som generelt princip åbnes stueetagerne omkring de primære forbindelseslinier.

Forslaget opererer med en klar opdeling af området, så boliger, erhverv og offentlige funktioner placeres øst for campusstrøget og langs Forskerpladsen, mens øvrige arealer holdes som rene universitetsområder. I de grønne områder og mellemrum foreslås en række byrumselementer der skal genererer aktivitet og udveksling mellem forskellige brugere.

Fakta:

Etagemeter under 6 etager 134.000 m²

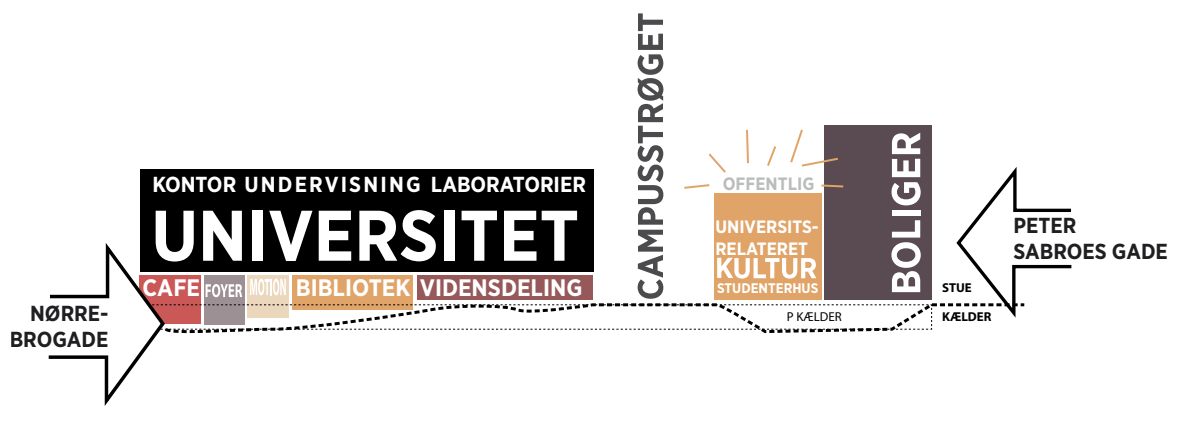
Etagemeter over 6 etager 4.000 m²

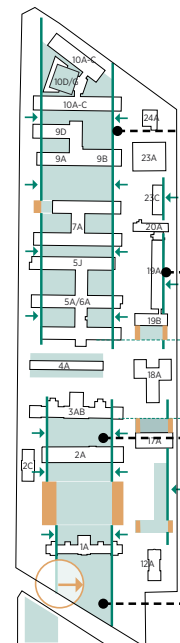
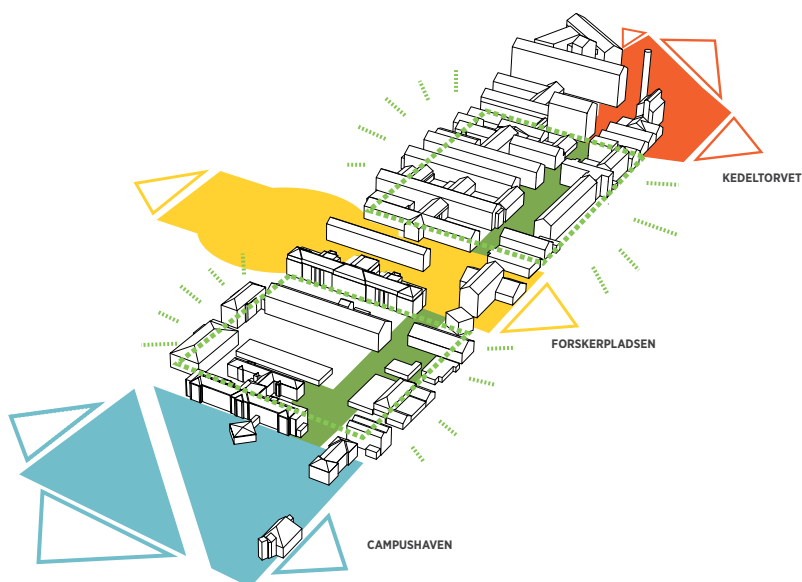
Parkering i kælder 1.035

Parkering på terræn 60

Cykelparkering på terræn 1.300

Cykelparkering i kælder 500

4.2 Dommerpanelets vurdering

Dommerpanelet finder generelt, at forslaget er baseret på en bred og fin analysedel og en stor ambition om at binde området sammen med den øvrige by og universitetet.

Forslaget har en meget klar strategi for nedrivning ved primært at bevare områdets tre første byggeperioder, hvilket efterlader en bygningsmasse med et stærkt, klassisk arkitektonisk greb.

I forslaget træffes et valg om at introducere en ny arkitektur, der væsentligt adskiller sig fra det eksisterende, og som både i materialer, afstande og eventuelt højder har sit eget udtryk. Der introduceres rigtig mange nye elementer i området i formsprog, materialevalg, grønne tage, mv. Dommerpanelet har gennem parallelopgavens proces fundet det interessant med introduktionen af et moderne formsprog i området, men finder at det gennem bebyggelseskonceptets frie rammer for udformning kan være vanskeligt at styre kvaliteten i området på det niveau, konceptet er udviklet til.

Forslaget anviser mange løsningsmuligheder, men tager ikke aktivt stilling til principper for højder, udformning, mv. i de enkelte områder inden for det store byggefelt.

Dommerpanelet finder, at forslagens løsning med placering af et højt byggeri på Lille Bårnø, for at markere krydset ved Ringgaden, er rigtig set. Samtidig arbejdes der med at bygge videre på den høje bygning 10 i den nordlige del af Kommunehospitalets område, hvilket dommerpanelet finder er et godt træk, der i høj grad kan medvirke til at forbedre bygningens arkitektoniske udtryk.

Forslaget indeholder mange fine analyser og delelementer omkring arkitektonisk tilgang, byrum, grønne rum, mødesteder, mv., men der savnes en sammenhæng mellem delelementerne, der tegner konceptet for en overordnet udviklingsplan der kan fungere som en klar ramme for udviklingen i mange år frem.

Forslagets overordnede strategi med at skabe tre zoner, der henvender sig udad mod byen, og to zoner, der i højere grad koncentrerer sig om universitetet selv, finder dommerpanelet som et spændende og flot princip for området.

Dommerpanelet finder forslagets løsning med differentierede pladser til de studerende, samt mere udadvendte pladser, som et meget fint greb. Der er dog bekymring ved at placere to store 'magneter' helt i kanten af området, i modsætning til at trække byen længere ind i området.

Generelt har projektet mange gode tanker om, hvordan man katalyserer liv i området. Især bearbejdningen af området omkring Kedelhuset findes meget fint, og der er særlig ros til også at tænke ud over områdefrænsningen samt at bearbejde rummet mellem de høje bygninger mod nord, der i dag er en mørk, forblæst plads.

Forslagets arbejde med at aktivere forbindelserne udadtil med ekstroverte funktioner finder dommerpanelet stærkt og gennemarbejdet. Ligeledes er der overbevisende skabt en forbindelse til skovkirkegården og Trøjborg mod øst.

Dommerpanelet finder at forslaget ville styrkes gennem en højere grad af funktionsblanding så universitet, boliger og erhverv i højere grad mødes.

Forslaget mangler en klar strategi for områdets grønne arealer. Der er arbejdet dybdegående med på forskellig vis at skabe fleksible byrum, der er interessante for de studerende, men der mangler en overordnet tilgang til placering og indretning på et bymæssigt niveau. De viste principper og ideer ses ikke umiddelbart som værende så klare at de vil kunne fungere som styringsprincipper i en proces med mange involverede arkitekter. Til gengæld finder dommerpanelet det meget positivt, at der i forslaget er arbejdet med klimatilpasning og LAR løsninger.

Forslagets trafikale og parkeringsmæssige løsninger findes generelt gennemarbejdede og realistiske, dog sætter dommerpanelet spørgsmålstegn ved den sydlige linjeføring, hvor trafikken ledes ud på Peter Sabroes Gade frem for Nørre Boulevard.

Generelt finder dommerpanelet, at forslaget vil rigtig meget, måske for meget, hvormed hovedideen og det stærke greb kommer til at stå uklart, og områdets karakter sløres. Ligeledes finder dommerpanelet at bebyggelseskonceptet i sit meget frie formsprog vil være sårbart over for udbygning over tid og skiftende arkitekter.

5 FORSLAG FRA TEAM COBE

COBE, Center for Bygningsbevaring, Via trafik

5.1 Forslagets kerneelementer

Forslaget er bygget op omkring tre udviklingsstrategier: En byintegreret Campus, Sammenhængende grøn bycampus og Det røde kanvas.

Forslaget arbejder med at skabe fleksible nye bygninger, der er robuste over tid og kan indeholde varierede funktioner. Dette gøres ved at åbne op for varierede bygningsformer med et fællestræk i form af markante gavlmotiver og materialevalg inden for det røde kanvas. Det røde kanvas bliver således forslaget bud på en styrende ramme der skal fastholde forbindelsen til de eksisterende kvaliteter med den meget konsekvente brug af rød tegl. Men der åbnes op for en ret høj grad af fleksibilitet indenfor et 'rødt' farvespektrum.

For at understøtte de uformelle møder og samtidig skabe en klar orientering i området defineres tre pladser, som hver ligger i forbindelse med "netværkshuse": Videnstorvet og Kedelhuset, Den Akademiske passage og det internationale hus, og endelig Den Grønne Aula og Villa Unigro. Forslaget arbejder ret bevidst med at skabe forskelligartede rum med udgangspunkt i en række "personer", fortællinger om dagligdage i den byintegrerede campus. Det nye campus forskellige dele beskrives klart og systematisk som en række sammenhængende dele med hver deres særlige programsammensætninger, brugergrupper og arkitektoniske identitet.

Overordnet foreslås det at kommunehospitalsområdet tænkes som en udvidelse af det eksisterende grønne campus. Det er således en form for parkbebyggelse med udgangspunkt i den eksisterende kamstruktur der foreslås. Forslaget arbejder med at etablere en urban tilgang til de grønne rum, som er med til at give området en anden identitet end den klassiske grønne park på Aarhus Universitet. Det sker ved at etablere en gradueret grøn strategi, der strækker sig fra "Byskoven" i nord til "Campusdalen" i syd.

Forslaget har en gennemarbejdet bevaringsstrategi, som giver mulighed for at nogle bygninger bevares, andre bevares men bearbejdes, og andre igen helt fjernes. Der er præsenteret nogle indledende tanker om en toolbox for bevaring, omdannelse og transformation.

Strategien for ny bebyggelse tager udgangspunkt i det eksisterende, men etablerer en tolkning, hvor farvevalg og gavlmotiv bliver de definerende træk, hvilket skaber rum for en række mere ekspressive nye bygninger. Fleksibilitet er en værdi og et nøgleord der fremhæves på mange niveauer. Forslaget er kendetegnet ved at det forsøger at placere det endelige 'bybillede' der tegnes som noget der har en klar identitet som dog klart fremstår som 'ny'. Et område der som en del af en samlet campus har en meget klar identitet baseret på en nyfortolkning af det eksisterende. Dette gælder både hvad angår bebyggelsesstruktur, landskabsbehandling og materialepalet.

Forslaget illustrerer tydeligt en række tanker om områdets brug igennem døgnet, og hvordan disponeringen af planen gør det muligt at invitere den omkringliggende bys brugere ind i området.

Fakta:

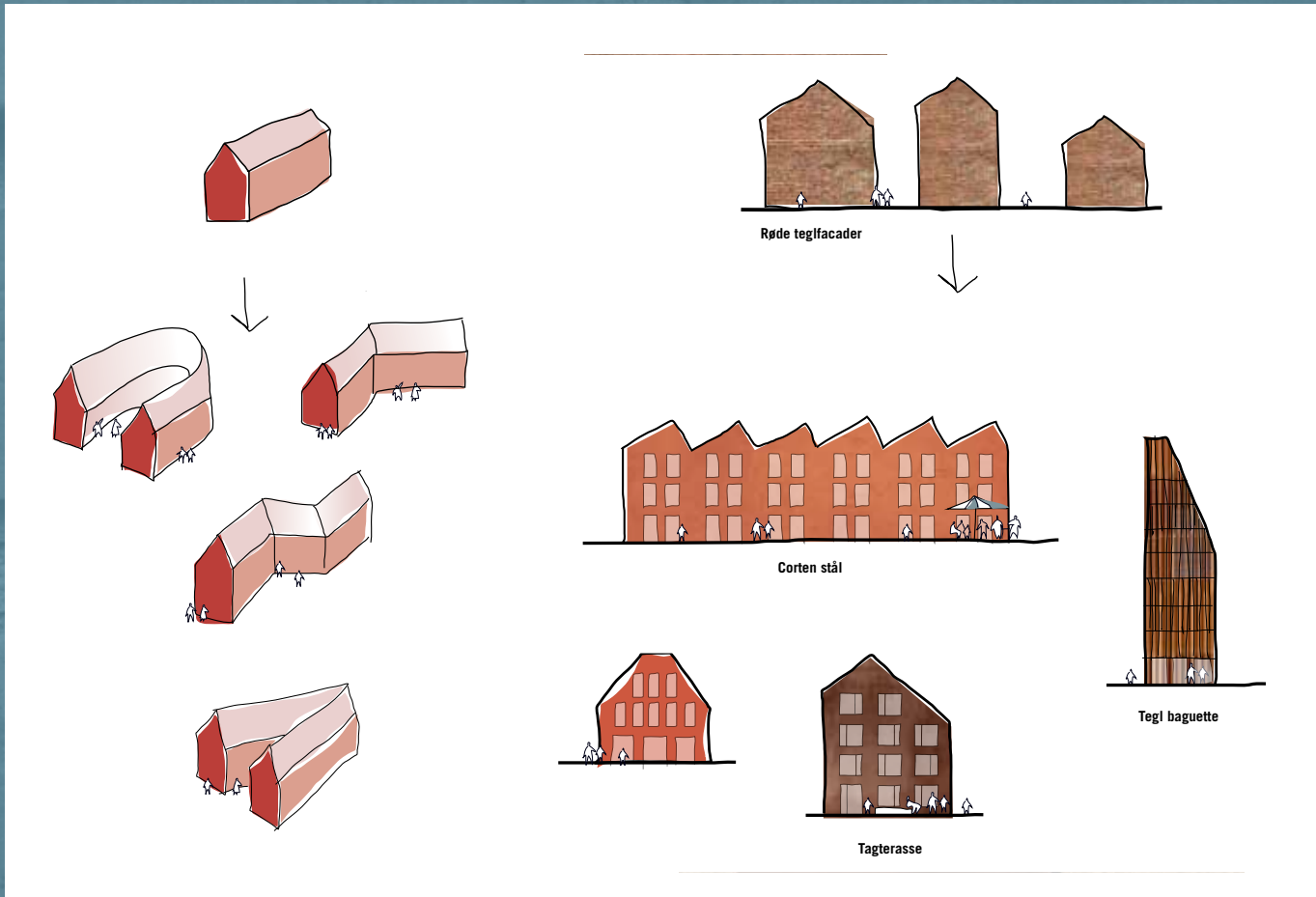
Etagemeter under 6 etager 127.000 m²

Etagemeter over 6 etager 3.000 m²

Parkering i kælder 690

Parkering på terræn 45

Muligt parkeringshus 120

5.2 Dommerpanelets vurdering

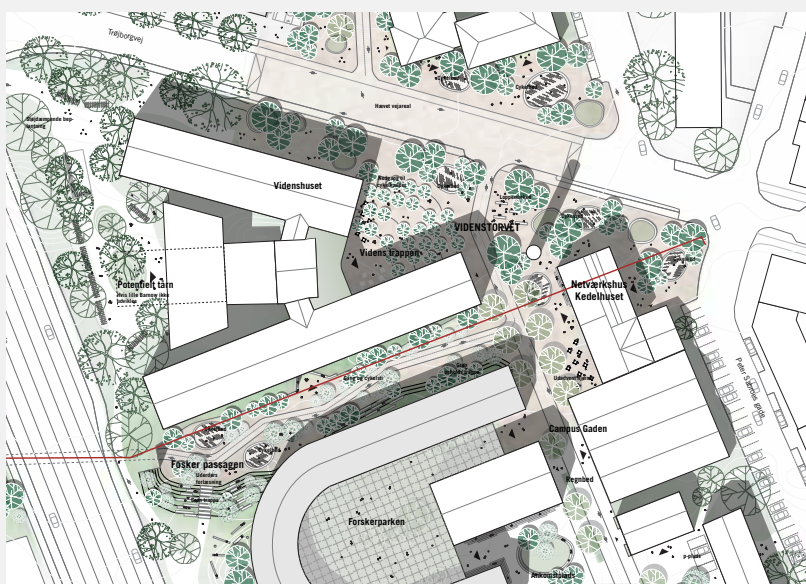
Dommerpanelet finder generelt at forslaget har et flot, højt niveau både konceptuelt og arkitektonisk. Formidlingen af projektet fremhæves ligeledes som meget fin.

Forslaget er baseret på en systematisk analyse af bevaringsværdi og tålegrænse for områdets bygninger. På trods af de mange bevaringsværdige bygninger konkluderes det i forslaget at området godt kan bære nedrivninger der også inkluderer en del af de mere bevaringsværdige bygninger fra den funktionalistiske periode. Dette for at skabe plads til nye større sammenhængende bygningsvolumener. Det er imidlertid ikke helt entydigt hvordan valget af hvilke bygninger der skal rives ned er foretaget. Der savnes en diskussion af bevaringsværdien af det samlede område og ensemblet af bevaringsværdige bygninger – kommuneskolen som kulturmiljø – og ikke blot de enkelte bygninger værdi.

Bebyggelseskonceptet med brug af et rødt kanvas står meget stærkt og klart, og det er dommerpanelets vurdering, at grebet skaber en stærk identitet i området. Samtidig gælder dog at dette i nogen grad sker på bekostning af bebyggelsens nuværende karakter. Det kan med den store grad af frihed indenfor den røde palette desuden være vanskeligt at sikre stedets karakter og kvalitet med skiftende arkitekter og udbygning over lang tid.

Det er således dommerpanelets vurdering, at udviklingsplanens overordnede princip, i de viste illustrationer bidrager til at svække den allerede eksisterende samlede, stærke karakter i området. Det vurderes at for mange parametre holdes åbne samtidig med at bevaringsstrategien åbner for en på sigt omfattende udtynding i den eksisterende bebyggelsesstruktur. Forslaget har bidraget væsentligt til dommerpanelets diskussion af, hvordan rammerne for en udviklingsplan kan defineres. Det er dog vurderingen at ønsket om fleksibilitet betones på for mange niveauer således at både bygningstypologi, materialer, formgivningsprincipper, tilbygningsprincipper og karakteren af relation mellem uderum og bygninger er for åbne.

Syd for Nørre Boulevard formår forslaget på fin vis at skabe en bebyggelse, der både er integreret med gaderummet og det øvrige område.

Forslaget fremhæves for sin analyse og brugen af ”personaer” med en differentiering af brugergrupper og rum, hvor projektet både anviser samlingssteder og rum – inde som ude - til de helt store grupper samt rum af mere privat karakter i form af eksempelvis ’videnshaverne’.

Potentialet i det store rum omkring ’Den akademiske passage’ udnyttes ikke optimalt. Rummet har i større grad en karakter af passage end egentligt byrum.

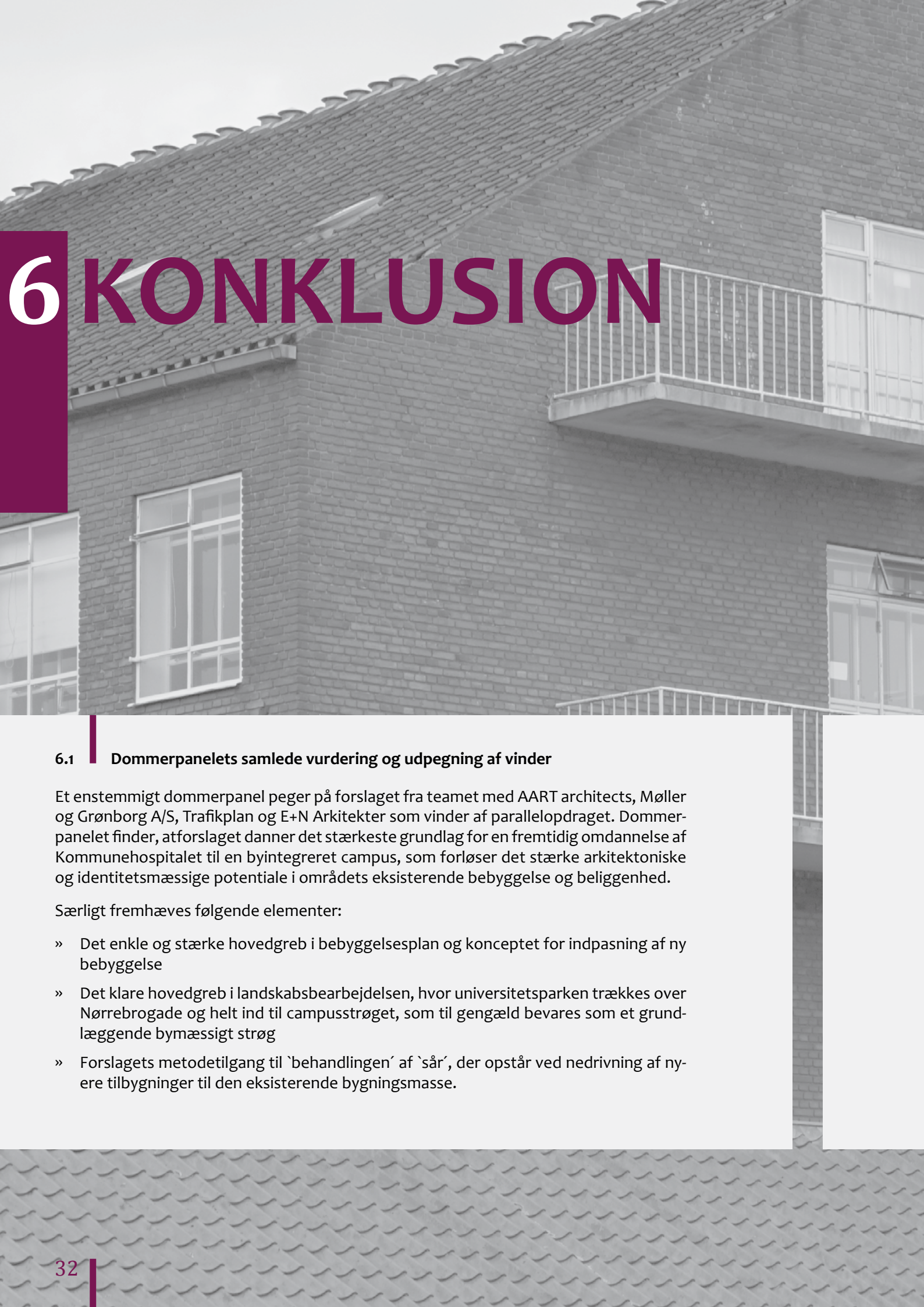
Projektet formår i høj grad at vise en overbevisende strategi for aktivering af byrummene og skabe liv i hele området – også for naboer og den øvrige by – ved introduktionen af ’netværkshuse’, der er placeret strategisk, jævnt fordelt i området. Særligt behandlingen af området omkring kedelhuset fremhæves for at skabe et inviterende og aktivt rum afstemt med en god skala. Dertil finder dommerpanelet, at løsningen med vinterhaver som samlingssteder om vinteren er et væsentligt træk i helhedsplanen, der kan bidrage med megen kvalitet til områdets sociale liv i kolde og våde perioder.

Forslagets grønne strategi er et meget klart koncept om graduering af grønne rum fra nord til syd og brug af beplantning som karaktergivende elementer i området. Dommerpanelet finder konceptet gennemarbejdet og stærkt.

Forslaget har en klar holdning til flow af biler og bløde trafikanter, hvor bygaden ensrettes for at fredeliggøre den og skabe plads til cyklister og evt. cykelparkering. Det er dog dommerpanelets vurdering, at man ved at placere cykelparkering og beplante den smalle bygade med allétræer vil sløre den nord-sydgående forbindelse og den visuelle aflæsning af de arkitektoniske sammenhænge i gavlmotiverne ud mod gaden. Ved at ville for meget i den sammenhængende forbindelse gennem området mister man noget af stedets styrke.

Samlet set har dommerpanelet stor sympati for dette forslag og dets indlevelse i at skabe gode rammer for livet på Campus 2.0. Men der er samtidig en stor usikkerhed i, om den frie formgivning af bebyggelsen set sammen med variation i materialer vil tage fokus fra- og mindske styrken i stedets nuværende karakter.

6 KONKLUSION

6.1 Dommerpanelets samlede vurdering og udpegning af vinder

Et enstemmigt dommerpanel peger på forslaget fra teamet med AART architects, Møller og Grønborg A/S, Trafikplan og E+N Arkitekter som vinder af parallelopdraget. Dommerpanelet finder, at forslaget danner det stærkeste grundlag for en fremtidig omdannelse af Kommunehospitalet til en byintegreret campus, som forløser det stærke arkitektoniske og identitetsmæssige potentiale i områdets eksisterende bebyggelse og beliggenhed.

Særligt fremhæves følgende elementer:

- » Det enkle og stærke hovedgreb i bebyggelsesplan og konceptet for indpasning af ny bebyggelse
- » Det klare hovedgreb i landskabsbearbejdelsen, hvor universitetsparken trækkes over Nørrebrogade og helt ind til campusstrøget, som til gengæld bevares som et grundlæggende bymæssigt strøg
- » Forslagets metodetilgang til 'behandlingen' af 'sår', der opstår ved nedrivning af nyere tilbygninger til den eksisterende bygningsmasse.

Dommerpanelet ønsker at fremhæve en række elementer fra de øvrige forslag. Det bør overvejes, hvorvidt og hvordan disse elementer kan indarbejdes i en samlet udviklingsplan:

- » Såvel team Cobe som team C.F. Møller opererer med Kedelhuset som et hus, der rummer offentlige funktioner rettet mod lokalområdet. Særligt forslaget fra Cobe rummer kvaliteter, som med fordel kan indarbejdes.
- » Det kan overvejes at indarbejde elementer af beplantnings- og landskabsstrategien fra team Cobe i den færdige udviklingsplan, særligt i forhold til pladsen ved kedelhuset samt bevaringen af eksisterende træer og vejforløb i den sydligste del af området
- » Forslaget fra team C.F. Møller om at trække passagen ved letbanestationen med over i Universitetsparken og ud i Peter Sabroes Gade i form af en pladsdannelse
- » Forslaget fra team C.F. Møller om at aktivere facaderækken mod Peter Sabroes Gade således, at området åbnes op mod Trøjborgkvarteret.
- » Team Cobes forslag til bebyggelse af parkeringspladsen syd for Nørre Boulevard.

7 FAKTA

7.1 Paralleloppdragets udskriver og form

Forskningsfondens Ejendomsselskab (FEAS). Indbudt paralleloppdrag.

7.2 Deltagere

1) C. F. Møller Arkitekter, MOE, ELGAARD Architecture, 2) COBE, Center for Bygningsbevaring, Via trafik, 3) AART architects, Møller og Grønborg A/S, Trafikplan, E+N Arkitekter.

7.3 Dommerpanel

Dommerpanelet varetog bedømmelsen af de præsenterede forslag, og omfattede følgende:

Jørgen Lang, Direktør, FEAS, Carsten Rasmussen, Udviklingsdirektør, Freja Ejendomme, Arnold Boon, Universitetsdirektør, Aarhus Universitet, Charlotte Lyngholm, Chef for bygninger, Aarhus Universitet, Tom Nielsen, Arkitektskolen Aarhus, fagdommer, Jonas Sangberg, Sangberg Architects, fagdommer.

7.4 Følgegruppe

Følgegruppen deltog under præsentationen af forslagene og den efterfølgende debat med parallelopdragets deltagere, men deltog ikke i den afsluttende diskussion og bedømmelse i dommerpanelet. Følgegruppen bestod af:

Kristian Würtz, Rådmand for Teknik og Miljø, Aarhus Kommune, Jesper Medholdt Pedersen, Ejendomschef, FEAS, Berit Kornbæk Boisen, Aarhus Universitet, Simone Helle Christensen, Aarhus Universitet, Stephen Willacy, Stadsarkitekt, Aarhus Kommune, Anne Schmidt Andersen, Aarhus Kommune, Randi Nørgaard, Aarhus Kommune, Lars Mattson, Business Aarhus, Peter Rasmussen, Business Aarhus, Arne Vesterdal, Erhverv Aarhus, Jakob Wadsager, formand for Kollegianerrådet, Thomas Kruse, Fællesråd for Latinerkvarteret, Øgaderne og Nørre Stenbro, Hans Bjerregård, Fællesråd for Latinerkvarteret, Øgaderne og Nørre Stenbro, Helle Juul, Juul | Frost Arkitekter.

7.5 Bedømmelseskriterier

Forslagets byplanmæssige disponering og funktionelle løsninger i henhold til programets krav og ønsker, forslagets bebyggelsesmæssige disponering, herunder valg i forhold til bevaring eller nedrivning af bebyggelse samt forslag til ny bebyggelse, forslagets arkitektoniske løsninger, behandlingen af områdets udearealer, forslagets trafikale og parkeringsmæssige løsninger, realismen i forslaget, forslagets løsninger for et byintegreret campus.

7.6 Bedømmelsesperiode

20. dec. 2016 – 9. jan. 2017

7.7 Vederlag til deltagerne

Hver deltager modtager 500.000 kr.

7.8 Offentliggørelse af resultatet

12. januar 2017

FEAS
FORSKNINGSFONDENS
EJENDOMSSKAB A/S

NIRAS

Paralleloprodraget er udarbejdet af FEAS - Forskningsfondens Ejendomsselskab A/S i samarbejde med NIRAS A/S. Dommerbetænkningen er udarbejdet af dommerpanelet i samarbejde med NIRAS A/S.

Fotos: NIRAS A/S

Illustrationer: NIRAS A/S samt de tre teams

Grafisk Layout: NIRAS A/S